

สะพานมอญ

สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

๓๙ วัน

ซ่อม สะพานมอญ เสร็จสิ้น กลับไปชื่นชมมนต์เสน่ห์ของสะพานแห่งบารมีกันอีกครั้ง

เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เกิดมีรสุมทำให้ฝนตกหนักติดต่อกันหลายวันในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี จนเกิดน้ำป่าไหลหลากมาจากทุ่งใหญ่นเรศวร พัดขยะและเศษไม้ลงสู่แม่น้ำซองกาเลีย ไหลมาตามลำน้ำ แล้วปะทะกับเข้ากับสะพานมอญ จนทำให้สะพานพังไปประมาณ 30-70 เมตร พระมหาสุชาติ สิริปัญโญ เจ้าอาวาสวัดวังก์วิเวการาม ได้ดูแลให้ชาวบ้านหาไม้ไผ่มาคนละลำ ด้วยคำว่า **“หนึ่งคน หนึ่งลำ”** เพื่อให้มาช่วยกันทำแพลูกบวบ ซึ่งเป็นแพที่นำลำไม้ไผ่มามัดต่อกันเป็นแพบนบนผิวน้ำ ใช้เป็นสะพานชั่วคราวแทนสะพานที่กำลังซ่อม ซึ่งการซ่อมแซมสะพานมอญนี้ก็จะคงสภาพความเป็นสะพานไม้ไว้เหมือนเดิม และใช้วิธีการตามวิถีชาวบ้าน ไม่ได้ใช้เครื่องจักรใดๆ เพื่อรักษาคุณค่าของสะพานไม้ไว้ต่อไป ปัจจุบันดำเนินการซ่อมแซมแล้วเสร็จและทำพิธีเปิดใช้สะพานแล้วเมื่อ **18 ตุลาคม 2557** ซึ่งตรงกับวันครบรอบการมรณภาพหลวงพ่ออุตตมะ โดยจัดงาน **"ทำบุญใหญ่สะพานมอญ"** อย่างยิ่งใหญ่

แพลูกบวบ ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเส้นทางชั่วคราว มีความกว้าง 6 เมตร มีความยาวประมาณ 300 เมตร ตามความกว้างของลำน้ำ ด้วยความร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้าน แพนี้สร้างขึ้นโดยใช้เวลาเพียง 6 วัน และกลายเป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเป็นอันมาก เพราะทำให้หลายคนรู้สึกเหมือนได้เดินบนผิวน้ำแม่น้ำซองกาเลีย บริเวณตอนกลางของแพลูกบวบจะทำเป็นสะพานไม้ยกสูงเพื่อให้เรือลอดผ่านไปได้ ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เรียบง่าย และยังคงความเป็นบรรยากาศแบบธรรมชาติไว้ด้วย

สะพานมอญ มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า สะพานอุตตมานุสรณ์ เป็นสะพานไม้ข้ามแม่น้ำซองกาเลียไปยังหมู่บ้านมอญ ถือเป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย และเป็นอันดับสองของโลก รองจากสะพานไม้อูเบ็งในพม่า และเป็นสัญลักษณ์ของอำเภอสังขละบุรี เป็นสะพานแห่งศรัทธา ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของชุมชนที่อาศัยอยู่ในสังขละบุรี ทุกปีจะมีนักท่องเที่ยวมาสัมผัสธรรมชาติ พร้อมๆ กับการได้เห็นวิถีชีวิตชุมชนชาวมอญในแถบนี้ สิ่งที่ห้ามพลาดอีกอย่างหนึ่งก็คือการได้ถ่ายรูปเป็นที่ระลึกกับสะพานที่เสมือนเป็นสายใยวัฒนธรรมของชาวมอญและไทยในดินแดนสุดขอบประเทศแห่งนี้

วิถีชีวิตชาวมอญ ที่พบเห็นได้บริเวณสะพานมอญและหมู่บ้านมอญ เมื่อความเจริญค่อยๆ คืบคลานเข้าสู่หมู่บ้านมอญ การเดินทางมีความสะดวกสบายขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีธุรกิจใหม่ๆ เข้ามาในสังคม ทำให้วิถีชีวิตชาวมอญเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แทรกซึมเข้ามาสู่ชุมชน แต่ก็ยังได้เห็นกลิ่นไอความเป็นมอญบางอย่างหลงเหลืออยู่บ้าง แต่ละครอบครัวในหมู่บ้านมอญ ส่วนใหญ่คนหนุ่มสาว จะเข้าไปรับจ้างทำงานในตัวเมือง เราจึงมักเห็นการดำเนินชีวิตประจำวันแบบมอญของเด็กๆ และผู้สูงวัยมากกว่าวัยรุ่น

นักท่องเที่ยวที่มาสังขละบุรีจึงอาจจะได้เห็นลักษณะความเป็นมอญบางอย่างที่หลงเหลืออยู่

● กิจวัตรประจำวันของชาวมอญที่นักท่องเที่ยวสนใจกันเป็นอย่างมาก คือการใส่บาตรในช่วงเช้า โดยเฉพาะผู้เฒ่าผู้แก่ที่จะตื่นแต่เช้า นำขันใส่ข้าวสวยมานั่งรอบนพื้นถนนเป็นแถว เพื่อรอพระมาบิณฑบาตร ชาวบ้านมักจะใส่บาตรด้วยข้าวสวย และดอกไม้ และกราบพระลงกับพื้นถนน ซึ่งเป็นภาพที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยว หากใครต้องการใส่บาตร ก็สามารถร่วมใส่บาตรตอนเช้ากับชาวมอญได้ เพราะมีชุดสำหรับใส่บาตรจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวด้วย

● จะได้เห็นวัฒนธรรมการเทินของไว้บนหัวของชาวมอญ ซึ่งบางคนยังคงนิยมเทินสิ่งของไว้บนหัว แทนการหิ้วสัมภาระมากมาย บางคนสามารถเทินของได้สูงๆ หรือหนักมากๆ แล้วยังสามารถเดินได้อย่างคล่องแคล่ว

● ได้เห็นวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมอญ สังเกตได้จากการแต่งกายโดยทั่วไปแล้ว ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นหรือผ้าถุง เสื้อแขนกระบอกสามส่วน มีผ้าแถบยาวเหมือนสไบพาดไว้ที่บ่า ผมรวมมัดเป็นมวยไว้ด้านหลัง ผู้ชายนิยมนุ่งโสร่ง บนใบหน้าของหญิงชายชาวมอญ รวมถึงเด็กๆ นิยมทาแป้งทานาคา ที่มีสีออกเหลืองนวลๆ ฉาบไว้ที่ใบหน้า (แป้งทานาคาทำจากท่อนไม้ต้นทานาคาฝนกับแป้นหินทราย ทาบนหน้าแล้วเกลี่ยด้วยแปรง)

● บางทีจะได้เห็นแม่ชีชาวมอญ เดินขอรับบริจาค โดยสวมผ้าคลุมแบบชาวมอญ เป็นผ้าคลุมสีชมพูคลุมทับผ้าชั้นในออกสีส้มเหมือนสีจีวรพระ มีสไบพาดสีเดียวกับผ้าชั้นใน ถือร่มไม้

● ในหน้าร้อน บริเวณสะพานมอญ เหมือนเป็นสวนน้ำสำหรับเด็กๆ จะมีเด็ก มาเล่นน้ำใสๆ ในแม่น้ำซองกาเลีย และกระโดดน้ำจากสะพานมอญ

● เดิมบ้านของชาวมอญมักปลูกสร้างด้วยไม้กระดานหรือเป็นไม้ไผ่สานขัดแตะ ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปเป็นสร้างด้วยปูนบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบางบ้านที่ยังคงสภาพเดิมๆ ไว้ ให้เห็นถึงความเป็นบ้านมอญ ถ้าสังเกตดีๆ บ้านมอญมักจะมีผนังด้านหนึ่ง ทำเป็นเหมือนส่วนเกินยื่นออกมาคล้ายมุขหน้าต่าง นูนเป็นกล่องตรงผนังบ้าน มุขที่ว่านี้ก็คือ ห้องพระหรือหิ้งพระของบ้าน บางบ้านจะตกแต่งส่วนของมุขนี้ไว้อย่างสวยงาม

*ก่อนที่จะมีการสร้างสะพานมอญ ชาวบ้านทั้งสองฝั่งแม่น้ำซองกาเลีย ใช้สะพานที่เรียกว่า “**สะพานบาทเดียว**” โดยใช้ไม้ไผ่ต่อเป็นแพ แล้วมีคนคอยลากให้มาเชื่อมต่อกันไปมา โดยเก็บเงินข้ามฟากครั้งละ 1 บาท ต่อมาหลวงพ่ออุตตมะได้ริเริ่มสร้างสะพานไม้นี้ขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านเดินทางข้ามแม่น้ำได้สะดวกโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย วิธีการสร้างและขั้นตอนการสร้าง ไม่ได้ใช้เครื่องจักรใดๆ ใช้เพียงอุปกรณ์พื้นบ้าน และแรงงานชาวบ้านที่ศรัทธาต่อหลวงพ่อสมัครใจมาช่วยกันลำเลียงวัสดุ ผูกยึด ตอไม้ เสา และกระดานไม้สะพานไม้ถูกสร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2529 - 2530 มีความ*

ยาวทั้งสิ้น 850 เมตร ข้ามแม่น้ำซองกาเลียระยะทางประมาณ 455 เมตร

วัสดุทั้งหมดล้วนทำด้วยไม้ ส่วนใหญ่จะใช้ไม้เนื้อแข็ง พวกไม้แดง เพราะมีความทนทาน ไม้ที่ได้ ส่วนหนึ่งนำมาจากต้นไม้ที่ยืนต้นจมอยู่เหนือเขื่อน ราวสะพาน และพื้นสะพาน ใช้ไม้กระดานที่ตัดเป็นท่อนๆ ขนาดหน้ากว้างไม่มากนำมาต่อกัน ตัวสะพานใช้เสา 60 ต้น ตรงช่วงกลาง เสาห่าง 10 ศอก เพื่อให้เรือสัญจรไปมาได้ สะพานที่สร้างเสร็จเชื่อมต่อหมู่ 2 กับหมู่ 3 ของตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี สะพานไม้นี้จึงมีความหมายกับคนมอญเป็นอย่างมาก เพราะไม่ใช่แค่สะพานเชื่อมหมู่บ้านสองฝั่งแม่น้ำ แต่เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพลังศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่ออุตตมะ เป็นสะพานมิตรภาพ ความสมานฉันท์ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันทั้งชาวไทยและชาวมอญในสังขละบุรี

สะพานมอญได้รับการซ่อมแซมดูแลเพื่อให้มีความปลอดภัยตลอดมา ครั้งล่าสุดได้รับการซ่อมแซมเป็นครั้งที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2554 และได้ติดเสาไฟรูปหงส์เพิ่มเติม ซึ่งหงส์ถือเป็นสัญลักษณ์ของมอญ เหมือนกับรูปหงส์สีทองที่อยู่ในธงประจำชาติมอญ

การเดินทางไปสะพานมอญ

สะพานมอญมีสองฝั่ง ฝั่งนึงอยู่ห่างจากตัวเมืองสังขละบุรีไปประมาณ 1.5 กิโลเมตร หากขับรถไปฝั่งหมู่บ้านมอญระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร

จากตัวเมืองกาญจนบุรี - อำเภอสังขละบุรี ประมาณ 215 กิโลเมตร วิ่งบนถนนแสงชูโตที่เป็นถนนสายหลักถึงสี่แยกแก่งเสี้ยน เลี้ยวซ้ายไปตามป้ายอำเภอไทรโยค - ทองผาภูมิ (ทางหลวงหมายเลข 323) ก่อนเข้าตัวอำเภอทองผาภูมิ มีสามแยก เลี้ยวขวาไปทางอำเภอสังขละบุรี (ด่านเจดีย์สามองค์) ผ่านวัดท่าขนุน ป้อมปี่ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม สะพานข้ามแม่น้ำรันตี

ก่อนเข้าตัวอำเภอสังขละบุรีมีทางแยก ตรงไปทางอำเภอสังขละบุรี (จะมีป้ายบอกเป็นทางไปวัดวังก์วิเวการาม) วิ่งผ่านตัวอำเภอสังขละบุรี ข้ามสะพานซองกาเลีย แล้วจึงจะมีป้ายบอกเลี้ยวซ้ายเข้าซอยสะพานไม้ สุดซอยจะเป็นสะพานอุตตมานุสรณ์ (สะพานมอญ) สุดซอยซ้ายมือจะมีที่สำหรับจอดรถแบบเสียค่าจอด

คำแนะนำนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวชมวิว และสัมผัสอากาศเย็นในช่วงเข้าฤดูหนาว ประมาณเดือน พฤศจิกายน-มกราคม ตอนเช้าจะได้สัมผัสไอหมอกที่ปกคลุมบนท้องน้ำและยอดเขา

การเที่ยวชมสะพานไม้มอญ มักจะเป็นช่วงเช้าหรือช่วงเย็น และหัวค่ำ ช่วงกลางวันแดดค่อนข้างร้อน

หากต้องการร่วมใส่บาตร บริเวณสะพานไม้มอญ ควรไปถึงบริเวณสะพานก่อน 6.00 น. การใส่บาตรจะอยู่ฝั่งหมู่บ้านมอญ มีร้านค้าจำหน่ายของใส่บาตรไว้เป็นชุดๆ จำหน่ายชุดละ 99 บาท

บริเวณสะพานมอญ (ฝั่งหมู่บ้านมอญ) มีที่บริการจอดรถเลี้ยวเข้าซอยสะพานไม้ สุดซอยซ้ายมือมีที่จอดรถแบบเก็บค่าบริการ (20 บาท)

วัดใต้น้ำ หรือ วัดจมน้ำ

คือ **วัดวังก์วิเวการาม**เดิม ซึ่งกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ถือว่าเป็น UNSEEN THAILAND เพราะมีความแปลกที่มีซากโบราณสถานจมอยู่ใต้น้ำ เป็นสถานที่เล่าขานถึงตำนานความเป็นมาของวัดหลวงพ่ออุตตมะ จนหลายคนเรียกกันว่าเมืองบาดาล นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในช่วงฤดูร้อน ตั้งแต่ประมาณเดือนมีนาคม - เมษายน เป็นช่วงหน้าแล้ง น้ำหลังเขื่อนลดลงมาก จะสามารถเดินเข้าไปเยี่ยมชมโบสถ์เก่าได้ ณ บริเวณสามประสบ ส่วนคนที่มาเที่ยวช่วงปลายฝนต้นหนาว ตั้งแต่ประมาณตุลาคม - มกราคม อาจจะได้เห็นแค่บางส่วนของตัวโบสถ์ที่โผล่พ้นน้ำ หรือบางทีก็จมน้ำเป็นเมืองบาดาล จะมีให้เห็นก็เพียงแต่ยอดหอระฆังเดิมเท่านั้นที่สูงพ้นน้ำ

วัดวังก์วิเวการาม เดิมนี้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2498 เป็นวัดที่เกิดจากพลังความเลื่อมใสศรัทธาต่อหลวงพ่ออุตตมะ จุดที่ตั้งของวัดนี้ อยู่ในบริเวณที่เรียกว่า **สามประสบ** คือบริเวณเนินที่มีแม่น้ำสามสายมาบรรจบกัน คือ แม่น้ำบิคลี่ ซองกาเลีย และรันตี มารวมกันเป็นแม่น้ำแควน้อย

- **แม่น้ำบิคลี่** เกิดจากลำห้วย ทางทิศตะวันออกของลำน้ำแควน้อย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญ แม่น้ำมีความยาวประมาณ 70 กิโลเมตร บริเวณริมน้ำเป็นที่ตั้งของบ้านเรือนชาวมอญ
- **แม่น้ำซองกาเลีย** เป็นแม่น้ำจากทางตอนเหนือ คำว่าซองกาเลีย ภาษามอญหมายถึง "**ฝั่งโน้น**" เกิดจากแม่น้ำซองกาเลียในพม่าและห้วยโรคี่จากป่าทุ่งใหญ่นเรศวร แม่น้ำมีความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ท้องน้ำลาดชัน มีเกาะแก่งหลายแห่ง สองฝั่งลำน้ำเป็นผืนป่าอุดมสมบูรณ์
- **แม่น้ำรันตี** เป็นภาษากะเหรี่ยง หมายถึง "**ยอดน้ำ**" ต้นน้ำเกิดจากป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ความยาวแม่น้ำประมาณ 60 กิโลเมตร ท้องน้ำลาดชันไม่มาก สภาพป่าสองฝั่งแม่น้ำยังอุดมสมบูรณ์ มีหน้าผาหินปูนกว้างใหญ่หลายแห่ง บริเวณริมน้ำมีบ้านเรือนชาวลาว-พม่า

ในปี พ.ศ. 2527 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีโครงการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ หรือที่รู้จักกันในชื่อเขื่อนเขาแหลม เพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งเมื่อเก็บกักน้ำหลังเขื่อนแล้ว ระดับน้ำเพิ่มขึ้นจนท่วมตัวอำเภอเก่า ในพื้นที่กว่า 1,000 ไร่ หมู่บ้านชาวมอญอีกกว่า 1,000 หลังคาเรือน รวมถึงวัดวังก์วิเวการามเดิม ทางการจึงได้อพยพชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ออกจากบริเวณที่น้ำท่วม และย้ายวัดมาอยู่บนเนินเขาด้านฝั่งตะวันตกของลำน้ำแควน้อยในปัจจุบัน บริเวณวัดเดิม ถูกปล่อยให้จมอยู่ใต้น้ำ เป็นที่รู้จักกันในนามของ "**วัดใต้น้ำ**" หรือ เมืองบาดาล ซึ่งกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในแบบ UNSEEN THAILAND

ปัจจุบันบริเวณสามประสบนี้ กลายเป็นแอ่งน้ำใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำในฤดูฝน จึงทำให้ไม่สามารถเห็นเป็นจุดบรรจบของสามสายน้ำได้ชัดเจนอีกแล้ว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบริเวณวัดใต้น้ำ จะต้องนั่งเรือที่เช่าเหมาลำ เพื่อมาจุดที่เคยเป็นวัดวังก์วิเวการามเก่านี้เท่านั้น

ในช่วงหน้าแล้ง ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม น้ำในแม่น้ำลดลงมากจนสามารถเดินเข้าไปในโบสถ์เก่าได้ สิ่งที่เหลือไว้ให้เห็น เป็นส่วนของกำแพงด้านนอกโบสถ์ ตัวโบสถ์เหลือเพียงผนัง ไม่มีส่วนหลังคาโบสถ์ให้เห็น ภายในผนังโบสถ์ยังมีให้เห็นลวดลายศิลปะแบบมอญหลงเหลือให้เห็น ปูนลายซุ้มองค์พระพุทธรูปอยู่ตามผนัง แต่เดิมมีทั้งหมด 2500 องค์ แต่ก็มีหลายส่วนที่หลุดหายออกไปเพราะโดนน้ำเซาะบ้าง หลุดหล่นลงมาแตกบ้าง ช่องประตูหน้าต่าง ยังเห็นร่องรอยกรอบของซุ้มประตูหน้าต่างเป็นลวดลายปราสาทยอดแหลม ด้านหน้าโบสถ์ยังเหลือส่วนที่เคยเป็นบันไดทางขึ้น ส่วนซุ้มประตูทางเข้าเขตอุโบสถ มีให้เห็นเพียงซุ้มประตูบางด้าน บริเวณด้านนอกโบสถ์จะเห็นเศียรพระหักวางไว้ ส่วนภายในมีรูปถ่ายหลวงพ่ออุตตมะให้นักท่องเที่ยวได้สักการะบูชา ซึ่งจะมีเด็กๆ ชาวมอญคอยเดินขายดอกไม้ และคอยเป็นไกด์ให้ด้วย

ช่วงหน้าหนาว หรือหลังฤดูฝน การชมวัดใต้น้ำทำได้เพียงล่องเรือไปในบริเวณใกล้กับโบสถ์ ซึ่งอาจจะเห็นผนังโบสถ์บางส่วนโผล่พ้นน้ำ หรือในฤดูน้ำมากก็อาจไม่เห็นเลย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติบางคนจัดเป็น ทริปดำน้ำเพื่อดูโบสถ์ใต้น้ำก็มี